

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 27 augustus 2019

DATUM AB VERGADERING : 12 september 2019

PORTEFEUILLEHOUDER : B. Breunissen

REGISTRATIENUMMER : Z/17/010972-115935

OPSTELLER : Siebrand Bootsma en Joosje Bachman, telefoonnummer

+31882331734

CATEGORIE: Bespreekstuk

ONDERWERP

Voorkeursalternatief HWBP IJsseldijk Zwolle-Olst

VOORSTEL

1. Vaststellen van het Verkenningenrapport en het daarin voorgestelde Voorkeursalternatief IJsseldijk Zwolle-Olst.
2. Kennismaken van de aandachtspunten van de bestuurlijke partners, het Omgevingsplatform en de Adviesraad
3. Kennismaken van de ingekomen reacties in de consultatieperiode en de opgestelde Reactienota vaststellen.

SAMENVATTING

Ruim 28 kilometer van de dijk langs de oostoever van de IJssel tussen Deventer en Zwolle voldoet niet aan de waterveiligheidseisen die vanaf 1 januari 2017 van kracht zijn. Het waterschap is belast met de opgave om deze dijken voor 2050 aan de gestelde normen te laten voldoen. De versterkingsopgave is onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en kent de projectnaam 'HWBP IJsseldijk Zwolle-Olst'. HWBP projecten kennen in hoofdlijn drie fases: verkenning, planuitwerking en realisatie. Het project HWBP IJsseldijk Zwolle Olst bevindt zich aan het einde van de verkenningfase. Deze fase wordt afgesloten met het vaststellen van het Voorkeursalternatief (VKA).

Het traject Zwolle-Olst ligt in de provincie Overijssel en in de gemeenten Olst-Wijhe en Zwolle. Het traject begint bij landgoed 'De Haere' net ten zuiden van Olst en eindigt in Zwolle bij de Spooldersluis (Zwolle-IJsselkanaal). Het traject Zwolle-Olst omvat één normtraject (traject 53-2) en heeft een lengte van 28,9 km.

Voorkeursalternatief

In de verkenningfase van het project heeft WDOdelta verschillende oplossingsrichtingen onderzocht om de dijk weer aan de norm te laten voldoen. Deze oplossingsrichting bestonden onder andere uit buitendijkse oplossingen, binnendijkse oplossingen, constructies en op twee trajecten een dijkverlegging.

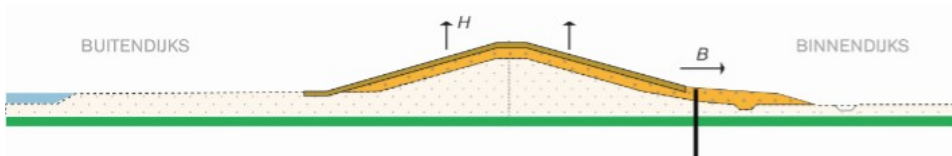
De oplossingsrichtingen zijn onderzocht en afgewogen op de thema's techniek, impact op omgeving en kosten. Ten behoeve van de besluitvorming is ook inzicht gegeven in het draagvlak (bijlage 2). Het voorkeursalternatief is beschreven en onderbouwd in het Verkenningenrapport, samen met de onderzoeksresultaten van de Verkenningfase. Dit rapport is als bijlage 1 toegevoegd.

Op pagina 7 van dit rapport is een overzichtskaart opgenomen met het Voorkeursalternatief per traject.

Het voorstel voor een VKA bestaat voor de meeste deeltrajecten uit een binnendijkse grondoplossing met een verticale pipingoplossing (alternatief B, zie figuur 1), omdat:

- binnendijkse objecten en waarden zoveel mogelijk worden gespaard door toepassing van een verticale pipingvoorziening;
- woningen en objecten met een beschermde status kunnen worden behouden door toepassing van maatwerk;

- het alternatief relatief weinig vergunbaarheidsrisico's heeft doordat nauwelijks aantasting van buitendijkse waarden plaatsvindt (natuur, cultuurhistorie) en de dijkversterking niet tot significante opstuwing van de waterstand van de IJssel leidt.
- De kosten voor dit voorkeursalternatief voldoen aan de uitgangspunten van sober en doelmatig en zijn maatschappelijk verantwoord.

Figuur 1: Binnendijkse grondoplossing met verticale pipingvoorziening

Voor zes deeltrajecten is het voorstel om te kiezen voor een buitendijks alternatief en/of een constructie om effecten op binnendijkse woningen en monumenten te voorkomen of beperken. Voor het traject Oldeneel (13.2) wordt voorgesteld om zowel een buitendijks (alternatief D) als een constructieve wand (alternatief E) verder uit te werken in de Planuitwerkingsfase, vanwege grote omgevingseffecten en bijbehorende vergunbaarheidsrisico's (alternatief D) en moeilijke technische uitvoerbaarheid (alternatief E).

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Met het vaststellen van een Voorkeursalternatief eindigt de Verkenning. Het dagelijks bestuur heeft in maart 2019 ingestemd met vroegtijdige betrokkenheid van de markt. Dit betekent dat een geselecteerde marktpartij al bij de volgende fase, de Planuitwerking, betrokken is. In april 2019 is het algemeen bestuur daarover geïnformeerd. De voorbereidingen op deze aanbesteding zijn dit jaar parallel aan de Verkenning gestart. Naar verwachting is er begin 2020 een marktpartij (waarschijnlijk consortium) geselecteerd. In de tussentijd ronden we de Verkenning formeel af en bereiden we ons voor op de Planuitwerking.

Ter voorbereiding op de Planuitwerking en de aanbesteding heeft het algemeen bestuur in april 2019 een voorbereidingskrediet verstrekt. De planuitwerking is voorzien van 2020 t/m 2022. Onderstaande figuur geeft de planning van het totaal project weer.

OMGEVING EN PARTNERS

In de verkenningsfase zijn medeoverheden, bewoners, bedrijven, (terrein)beheerders en belangenorganisaties gedurende het gehele proces intensief betrokken. De partijen hebben meegedacht en meegewerkt via ontwerpateliers, bijeenkomsten voor dijkdenkers, overleggen en keukentafelgesprekken. Tijdens deze bijeenkomsten zijn verschillende initiatieven vanuit de omgeving ingebracht. (zie bijlage 4 Notitie verantwoording participatie Verkenningsfase).

Ook is de omgeving voorafgaand aan belangrijke mijlpalen geïnformeerd, waaronder 1) over de opgave en start van de Verkenning en 2) het voorstel te onderzoeken kansrijke alternatieven en 3) concept-VKA. Het voorstel voor het voorkeursalternatief is tijdens de consultatie periode tijdens verschillende bijeenkomsten en keukentafelgesprekken met de omgeving besproken. Via de 'Reactienota concept-voorkeursalternatief Dijkversterking Zwolle Olst' (bijlage 3) doet het Dagelijks Bestuur een voorstel aan het Algemeen Bestuur voor de beantwoording van de binnengekomen reacties.

Reacties consultatie periode concept Voorkeursalternatief

- De Bestuurlijke Begeleidingsgroep heeft een positief advies gegeven op het Voorkeursalternatief en een aantal aandachtspunten voor de volgende fase (zie bijlage 2). De BBG vraagt onder andere om continuering van het ingezette omgevingsproces.
- Het Omgevingsplatform heeft een positief advies gegeven op het voorkeursalternatief en vraagt nadrukkelijk aandacht voor de binnendijkse waterhuishouding (zie bijlage 2). Daarnaast geven zij aandachtspunten voor de volgende fase mee.
- De Adviesraad meent dat het Verkenningenrapport IJsseldijk Zwolle-Olst het Bestuur in staat stelt te komen tot een afgewogen oordeel over de te maken keuze voor het Voorkeursalternatief. De Adviesraad benadrukt haar bevinding dat het Verkenningenrapport met bijbehorende toelichting getuigt van een degelijke aanpak, met oog voor een zorgvuldig omgevings- en bestuurlijk proces (bijlage 5). Daarnaast geven zij een aantal aanbevelingen voor deze en de volgende fase mee. De aanbevelingen voor deze fase zijn reeds overgenomen.
- Bewoners / grondeigenaren: Tijdens de consultatieperiode zijn verschillende reacties binnengekomen. Van deze reacties hebben 8 reacties betrekking het concept-VKA. Deze reacties komen voort uit de impact van de dijkversterking op de binnendijkse woon- en leefomgeving en de benodigde ruimte in tuinen en landbouwgrond. De indieners van een reactie pleiten voor een oplossing zonder impact op de binnendijkse tuinen of minder ruimte op de binnendijkse landbouwgrond, bijvoorbeeld toepassing van (zelfstandig kerende) constructies of een buitendijkse oplossing. De reactienota (bijlage 3) bevat de binnengekomen reacties en de beantwoording door het waterschap. Zie voor een samenvatting tabel 1.

Tabel 1 Samenvatting reacties Concept VKA

Samenvatting reactie op het concept-VKA	Overweging waterschap	Wel/geen invloed VKA
In Spoolde pleiten 3 grondeigenaren voor een wijziging van het Voorkeursalternatief en toepassen van een zelfstandig kerende constructie (alternatief E), omdat deze geen ruimtebeslag heeft op de binnendijks gelegen tuinen	Alternatief E beperkt deze effecten op de woon- en leefomgeving, maar de aanlegkosten van het alternatief zijn ruim 2,5x zo hoog. Deze hogere kosten komen niet voor subsidie vanuit het HWBP in aanmerking en daarom is alternatief E geen onderdeel van het Voorkeursalternatief.	De reactie leidt niet tot wijziging van het VKA
In Herxen vragen 2 grondeigenaren voor een wijziging van het (binnendijkse) Voorkeursalternatief en toepassing van buitendijkse maatregelen	De onderzochte buitendijkse alternatieven bij Herxen leiden tot grote vergunbaarheidsrisico's (vanwege verwachte significante effecten voor N2000 en opstuwung in de rivier) en zijn duurder. Een buitendijkse oplossing is daarom niet vergunbaar en financieerbaar en geen onderdeel van het Voorkeursalternatief.	De reactie leidt niet tot wijziging van het VKA
Éen grondeigenaar vraagt of de benodigde binnendijkse ruimte op de landbouwgrond met	Het waterschap moet en wil op een verantwoorde manier omgaan met maatschappelijk geld. De gevraagde inpassingsmaatregel brengt meerkosten met	De reactie leidt niet tot wijziging van het VKA

constructies kan worden beperkt.	zich mee. Bij inzet bij beschermde natuurwaarden in het concept-voorkeursalternatief komen deze meerkosten in aanmerking voor subsidie vanwege een wettelijk beschermde status en omdat de betreffende natuur van belang is voor wettelijk beschermde soorten. Landbouwgrond heeft niet diezelfde wettelijk beschermde status als beschermde natuurgebieden. Het toepassen van duurdere maatregelen om het ruimtebeslag te beperken komt dan ook niet voor financiering in aanmerking. Daarnaast kan het resterende perceel zijn functie als landbouwkavel behouden, zonder inzet van een verticale maatregel;	
Één grondeigenaar vraagt of zijn perceel als maatwerk kan worden aangemerkt.	Maatwerklocaties zijn locaties waar het voorkeursalternatief, zonder aanpassing, tot ruimtebeslag leidt op woonhuizen of natuur met een beschermde status of objecten met beschermde status. Op het terrein van de indiener van deze reactie is geen natuur met een beschermde status of cultuurhistorisch beschermd gebied aanwezig binnen het verwachte ruimtebeslag van het Voorkeursalternatief. Daarom zijn deze percelen niet aangemerkt als maatwerklocaties.	De reactie leidt niet tot wijziging van het VKA

Meekoppelkansen

Tijdens de Verkenningfase zijn door de bestuurlijke projectpartners diverse meekoppelkansen uitgewerkt en onderzocht op haalbaarheid. Het betreft met name recreatieve paden en verkeersoplossingen. Deze meekoppelkansen zijn weergegeven in hoofdstuk 4 van het Verkenningenrapport (bijlage 1). Na vaststelling van het VKA en voor februari 2020 worden de Samenwerkingsovereenkomsten tussen de initiatiefnemers en het waterschap gesloten. In de planuitwerkingsfase worden deze kansen verder uitgewerkt.

Haalbaarheidsonderzoek Dijkverlegging Paddenpol

Voor het dijktraject Paddenpol (9) onderzoeken Provincie Overijssel, Rijkswaterstaat en het Rijk in samenwerking met het waterschap de haalbaarheid van een dijkverlegging. Recente beleidsontwikkelingen bieden nieuwe mogelijkheden om de kansen voor waterstandsdeling, ruimtelijke kwaliteit en natuurontwikkeling te financieren.

Voor 31 december 2019 wordt besloten of de dijkverlegging kansrijk is als VKA of vervalst. Het VKA bestaat voor dit traject nu uit een dijkversterking en de dijkverlegging wordt als mogelijkheid meegenomen. Afhankelijk van de resultaten van het haalbaarheidsonderzoek wordt besloten of de dijkverlegging kansrijk is als VKA, of vervalst. Als onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek wordt een inrichtingsplan opgesteld, in samenwerking met de bewoners en belanghebbenden.

Eind december wordt het besluit genomen worden door het Dagelijks Bestuur van WDODelta, volgend op de vastgelegde intentie van de bestuurlijke partners. De definitieve oplossingsrichting wordt vastgelegd in het ontwerp Projectbesluit in de Planuitwerkingsfase. Het ontwerp Projectbesluit wordt in de loop van de Planuitwerkingsfase voorgelegd aan het Algemeen Bestuur.

FINANCIEN

In de Verkenning is voor elk dijktraject per kansrijk alternatief een raming opgesteld van de realisatiekosten inclusief het beheer en onderhoud voor een periode van 100 jaar. Dit is middels de zogenaamde Life Cycle Costs (LCC) methodiek uitgevoerd. De ramingen per alternatief zijn gemaakt om keuzes te kunnen maken om tot een Voorkeursalternatief te komen. De raming heeft een bandbreedte van 30%. De ramingen zijn opgenomen in het Verkenningenrapport met de onder en bovengrens en per dijktraject weergegeven in de factsheets.

RISICO'S

Het voorgestelde VKA kent een aantal risico's:

1. Vergunbaarheid: Het VKA heeft een beperkt aantal vergunbaarheidsrisico's. De versterking vindt zoveel mogelijk buiten Natura 2000-gebied en buiten leefgebied van (zwaar) beschermde soorten plaats en er is geen sprake van grote opstuwings op de rivier. Daarnaast is het met inzet van maatwerk mogelijk om alle woningen en objecten met beschermde status in het plangebied te behouden. Het voorstel met op de meeste deeltrajecten hetzelfde (binnendijkse) alternatief zorgt voor een continu beeld in het landschap.
2. Weerstand omgeving: Daarnaast kent het VKA weerstand bij een aantal grondeigenaren vanwege de impact op binnendijkse woon- en leefomgeving (zoals tuinen/landbouw). Dit is beschreven onder 'Omgeving en partners' en meer uitgebreid in de 'Notitie draagvlak', bijlage 2. Er bestaat een risico op zienswijzen op het Ontwerp Projectbesluit. Beheersmaatregelen zijn dat in de planuitwerkingsfase het ontwerp verder geoptimaliseerd wordt en nader in gesprek gegaan wordt met de grondeigenaren.
3. PAS: Het programma aanpak stikstof mag vanwege een gerechtelijke uitspraak niet meer worden gebruikt als basis voor de toestemming op de uitvoering van projecten. Het gevolg is dat vergunningen in het kader van de Natuurbeschermingswet niet worden afgegeven wanneer er uitstoot van stikstof plaats vindt. Dit is van belang voor het project Zwolle-Olst omdat er stikstof vrijkomt gedurende de uitvoering. Door de grootte van het project en de nabijheid van N2000 gebied IJsselwaterwaarden is de verwachting dat er compenserende maatregelen noodzakelijk zijn.
De voorgestelde beheersmaatregel is om tijdig te beginnen met het bepalen van de stikstofdepositie, de beoordeling daarvan en het bepalen en uitvoeren van compenserende maatregelen. Deze compenserende maatregelen kunnen leiden tot extra kosten en mogelijk tot vertraging. Wanneer er op landelijk niveau (stikstofcommissie Remkes) meer duidelijk is over de nieuwe aanpak van de stikstofdepositie, kunnen de gevolgen voor het project Zwolle Olst concreter worden bepaald in tijd en geld. Het project volgt de actuele ontwikkelingen nauwgezet en handelt hierin actief.

Kwaliteitsborging

Het Verkenningenrapport is in samenwerking tussen het projectteam en een adviesbureau opgesteld. De MER is door het bureau opgesteld met toetsing door het projectteam. Voor kwaliteitsborging zijn diverse interne en externe reviews uitgevoerd. De interne review is uitgevoerd door collega-IPM rolhouders, interne juristen en de afdelingen beheer Watersysteem & Dijken en Strategie & beleid. Het Verkenningenrapport is verder gereviewed door adviesbureau RHDHV en door het advocatenkantoor Pels Rijcken (juridische toetsing). Daarnaast heeft de HWBP Adviesraad aanbevelingen gegeven ten aanzien het Verkenningenrapport. De bevindingen en aanbevelingen zijn verwerkt in het Verkenningenrapport.

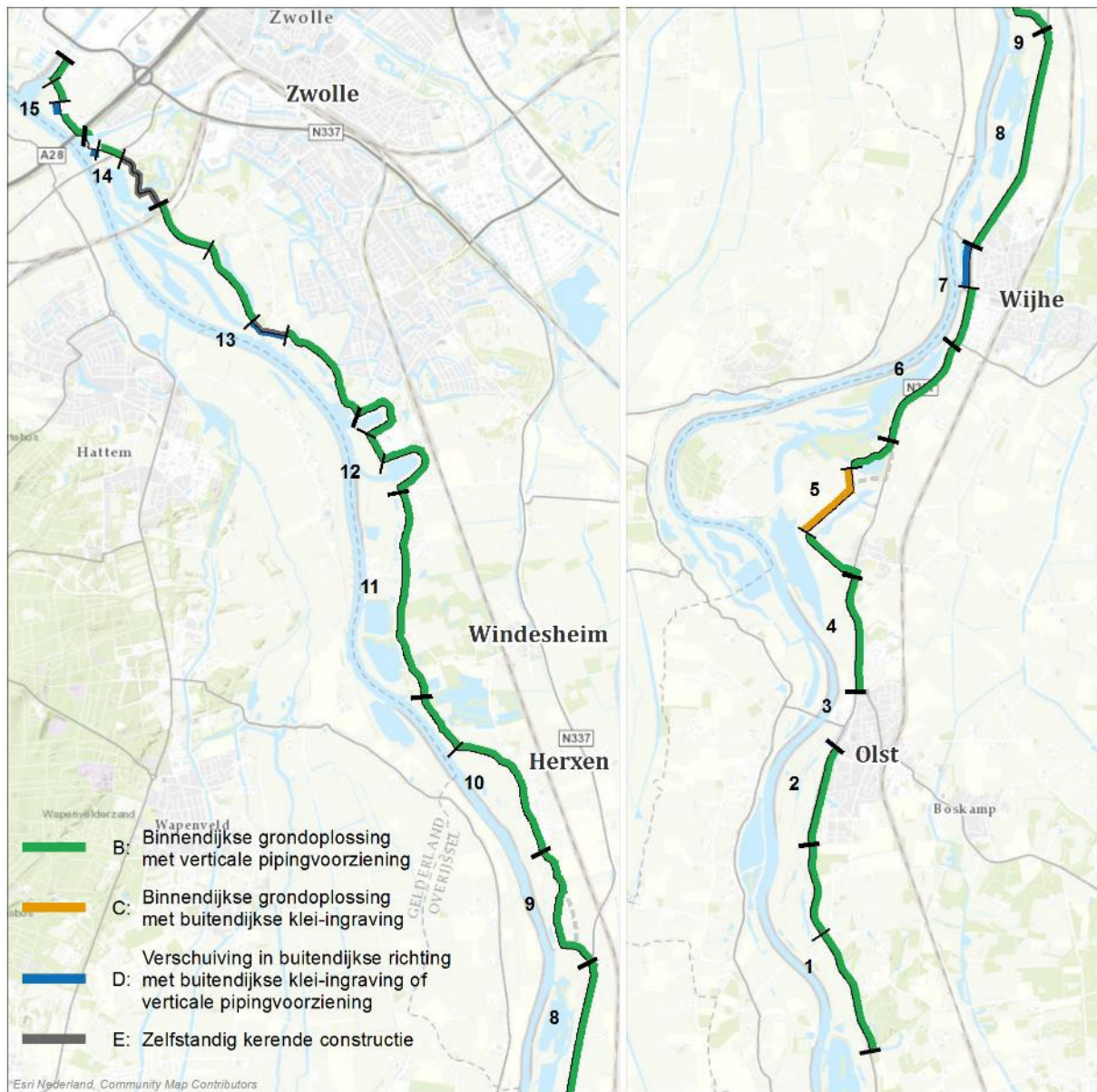
TOELICHTING

Het Verkenningenrapport is als bijlage 1 toegevoegd. Het rapport beschrijft en onderbouwt het VKA. Het rapport begint met een samenvatting van het rapport waarna het hoofd rapport volgt met een beschrijving van het proces en resultaten van de Verkenningfase, en een onderbouwing van het VKA per deeltraject in factsheets. De factsheets geven een overzicht van belangrijkste effecten van de onderzochte alternatieven voor de thema's impact op de omgeving, techniek en kosten en beschrijven het VKA, inclusief een meer gedetailleerde onderbouwing en afbeelding per deeltraject

BIJLAGEN

1. Verkenningenrapport HWBP IJsseldijk Zwolle-Olst
2. Notitie draagvlak
3. Reactienota concept-voorkeursalternatief Dijkversterking Zwolle Olst
4. Notitie verantwoording participatie Verkenningfase
5. Advies Adviesraad en reactienota projectteam

Overzichtskaart Voorkeursalternatief per traject:

Figuur 2: Voorstel Voorkeursalternatief per deeltraject

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de waarnemend dijkgraaf,
P.A. Zoon